

Tillatelse

FOR

Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap

TIL Å BYGGE UT STRANDFOSSEN I GLOMMA

(MEDDELT VED KONGELIG RESOLUSJON 4. NOVEMBER 1977)

Ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 er bestemt:

- «1. I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap tillatelse til erverv av Strandfossen i Glomma på de vilkår og under de forutsetninger som er nevnt i Industridepartementets foredrag av 4. november 1977.
2. I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148, og lov om vern mot vannforurensing av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma og å bygge og drive Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 21. september 1976 og på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.»

Vilkår

for tillatelse etter ervervslovens § 4 for Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap til erverv av fall i Strandfossen i Glomma.

(Fastsatt ved kongelig resolusjon av 4. november 1977.)

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra konsesjonens datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til statens konsesjonsavgiftsfond av kr. 1,50 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til konsesjonsavgiftsfondene i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 6 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 10 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlere avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Når konsesjon er gitt, plikter anleggenes eier å innbetale til Elverum kommune kr. 500 000 til næringsfond for kommunen.

Fondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for næringsfondet skal være undergitt godkjennelse av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Driften må ikke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva som måtte være avgitt til bruk for stat, kommune eller fylkeskommune etter post 13, og slike stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra vedkommende departement, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 200.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris (med tillagt toll), som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist om dette avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne

post betaler konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av departementet.

10.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

11.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelsen og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt departementet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for departementet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlike-

holde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være verdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidig hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten utforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget. Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten departementets samtykke.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidene. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmennheten medmindre departementet treffer annen bestemmelse.

13.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske observasjoner, som i det offentliges interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter

begjering av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft, som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

15.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Såfremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

16.

Konsesjonæren underskaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av vedkommende departement.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000 pr. dag eller kr. 5 000 for hver overtredelse såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av post 2, 4, 13 eller 15, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med ervervslovens § 26, annet ledd.

17.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende, jfr. ervervslovens § 2.

Vilkår

for tillatelse etter vassdragslovens §§ 62, 104, 105 og 148 for Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap til ekspropriasjon av rettigheter og til utbygging av Strandfossen i Glomma.

(Fastsatt ved kongelig resolusjon av 4. november 1977.)

1.

Inntaksdammen skal ha fast overløp på kote 192,05, og den samlede avledningskapasitet med lukket klappeluks skal være 550 m³/sek. ved en vasstand på kote 192,65 målt ved V.M. 4. Ved større vassføringer skal klappelukene åpnes og ha full åpning ved 650 m³/sek.

Ovenfor V.M. 3 forutsettes vasstandene å være upåvirket.

De tillatte manøvreringsgrenser skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som godkjennes av NVE.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som utbyggeren plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

2.

I.

Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap plikter å påse at det ved anleggsarbeidet og kraftverksdriften blir tatt de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen.

II.

Anleggenes eier tilpliktes å bygge og vedlikeholde fisketrapp(er) i inntaksdammen og eventuelt ved kraftstasjonen, samt å avgi nødvendig driftsvatn og lokkevatt til trappen (e) etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Anleggenes eier tilpliktes dessuten å anordne fisketeller i trappen(e) etter nærmere bestemmelse av nevnte direktorat.

III.

Anleggenes eier plikter å opprettholde en minstevassføring på elvestrekningen mellom inntaksdammen og utløpskanalen fra kraftstasjonen på minst 20 m³/s og høyst 30 m³/s i tiden fra 1. mai til 31. august og minst 10 m³/s. og høyst 30 m³/s. i september. I oktober slippes en minstevannføring på 10 m³/s. I tiden 31. oktober til 30. april skal det slippes minst 3 m³/s. og høyst 10 m³/s. Det endelige pålegg om minstevassføring vil bli fastsatt innen de ovenfor nevnte rammer når forholdet mellom vassføring og fiskens repro-

duksjon og vandringer er undersøkt nærmere. Alle endringer i vassføringen skal skje med myke overganger.

Inntil endelig pålegg er fastsatt slippes i tiden 1. mai til 31. august 30 m³/sek., i september 20 m³/sek. og fra 1. november til 30. april 5 m³/sek.

Den endelige fastsettelse av minstevassføringene i elveleiet skjer i samråd mellom Industridepartementet og Miljøverndepartementet umiddelbart etter at fiskens vandringer er undersøkt ved merkeforsøk som skal starte med en gang tillatelsen er gitt og strekke seg over en 5-årsperiode.

IV.

For å avhjelpe skadevirkninger av utbyggingen skal anleggenes eier dersom vedkommende departement eller den dette bemyn- diger finner det nødvendig:

1. Sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes, og dekke alle utgifter forbundet med fangst av stamfisk, klekking, fôring, transport og utsetting av den fisk som settes ut.
2. Bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen.
3. Foreta utfiskinger (uttyninger) dersom utbyggingen fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.
4. Dekke utgiftene med utvidet jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden.
5. Foreta finrydding av fiskeplasser i neddemningsområdet.

V.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement kan anleggenes eier pålegges å bekoste ¼ av kostnadene ved bygging og drift av et settefiskanlegg for produksjon av 25 000 to-årige settefisk.

VI.

Dersom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren, utover det som er nevnt ovenfor, å bekoste ytterligere tiltak som departementet bestemmer for å kompensere skaden, såfremt omkostningene står i et rimelig forhold til det som derved vinnes.

VII.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovennevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.

3.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelser å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpede renskrav til kloakkavløp og industriavløp som følge av utbyggingen og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytting til felles kloakkrenseanlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensing fra all bebyggelse m. v. i Amot og Elverum kommuner.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som skyldes forurensingsvirkninger som står i forbindelse med utbyggingen.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelser helt eller delvis å bekoste en resipientundersøkelse og senere overvåkingsundersøkelser i det berørte vassdragsavsnitt.

4.

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan departementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer) foreta elvekorreksjoner, opprensninger m. v. for å redusere skadevirkninger. Tilsyn med

utførelse og senere vedlikehold er tillagt Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan departementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

5.

Kraftselskapet plikter å legge forholdene til rette for å føre tømmeret som fløtes i vassdraget forbi utbyggingsstrekningen. I mengel av minnelig avtale fastsettes nærmere bestemmelser av skjønn i henhold til vassdragslovens § 112.

6.

Kraftselskapet plikter å yte kompensasjon for en mulig fordyrelse for en kryssing med kraftverksområdet av en framtidig omkjøringsveg nord for Elverum tettsted samt å samarbeide med Elverum kommune og Vegvesenet om den tekniske side av kryssingen. I tilfelle tvist avgjøres kompensasjonens størrelse ved skjønn.

7.

Den framlagte plan for flomvoller ovenfor inntaksdammen er undergitt teknisk godkjenning av NVE, og i denne forbindelse fastsettes den høyde vollene skal føres opp til.

8.

Etter NVE's nærmere bestemmelse plikter kraftselskapet å foreta inngjerding av kanaler m. v., etablere varslingssystemer og sikkerhetsanordninger ved inntaksdammen for å sikre mest mulig mot at folk og dyr utsettes for fare i forbindelse med kraftverkets vassveger og inntaksdam og i forbindelse med plutselige vassføringsendringer i elvefaret.